

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

De minister van Veiligheid en Justitie
De heer mr. I.W. Opstelten
Postbus 20301 2500 EH Den Haag

**Raad voor het openbaar
bestuur**

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag

Postbus 20011
2500 EA Den Haag
Nederland
www.rob-rfv.nl

Contactpersoon

drs. M.M.S. Mekel

T 06-11794392
michael.mekel@rob-rfv.nl

Datum 26 november 2013
Betreft Consultatie wetsvoorstel vereenvoudiging en digitalisering
procedures in burgerlijk recht en bestuursrecht

Kenmerk

2013-00007266862

Uw kenmerk

441280

Geachte heer Opstelten,

Inleiding

Bij brief van 24 oktober 2013 vraagt u de Raad om advies over het voorontwerp van het wetsvoorstel tot vereenvoudiging en digitalisering van gerechtelijke procedures in burgerlijk recht en bestuursrecht (wetsvoorstel vereenvoudiging en digitalisering van het procesrecht). Het wetsvoorstel is opgesteld voor internetconsultatie.

De Raad is verheugd u hierbij het gevraagde advies aan te bieden. De Raad kiest in dit advies de positie van de rechtzoekende, hij beoordeelt het wetsontwerp niet op zijn juridisch-technische merites.

Achtergrond

Het wetsvoorstel vereenvoudiging en digitalisering van het procesrecht gaat over veranderingen in het procesrecht en de processen bij de rechtsprekende instanties, niet over aanpassingen in de rechterlijke organisatie (*inrichting*). Het wetsvoorstel beoogt het *functioneren* van de rechtspraak te verbeteren door de procedure van de rechtsgang te vereenvoudigen, termijnen te verkorten en het digitaal procederen mogelijk te maken. De rechter moet in de procedure meer regie krijgen. De bedoeling is dat de kwaliteit van de rechtspraak op hoog niveau blijft gewaarborgd en dat er wordt ingespeeld op maatschappelijke behoefte (digitalisering).

Advies

De uitgangspunten van het wetsvoorstel kunnen op instemming van de Raad rekenen. Een vereenvoudigde basisprocedure maakt een rechtsgang voor burgers - in de regel een leek als het gaat om juridische procedures - overzichtelijker en begrijpelijker. Tijdigheid door het verkorten van termijnen draagt bij aan aanzien van de rechtspraak. Studies naar procedurele rechtvaardigheid¹ laten zien dat de aanvaardbaarheid van de uitkomst van de procedure toeneemt wanneer partijen meer en beter wor-

¹ Vergelijk de resultaten van het project 'Prettig contact' van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

den betrokken in de rechtsgang. Het is goed dat er meer maatwerk en regie door de rechter wordt genomen, dat de rechtspraak deformaliseert en de rechtsgang minder wordt gedictieerd door formeel-juridische procedureregels. Het gesprek bij de rechter past in de modernisering van de horizontale verhoudingen tussen rechter en partijen, dat hoeft niet af te doen aan de gezaghebbendheid van de uitspraak. Door goed te luisteren en hoor en wederhoor toe te passen zijn veel zaken voor een rechter vaak eenvoudig op te lossen. De actieve rol van de rechter om het onderliggende conflict te beslechten en het evenwicht tussen partijen te bewaren is een hernieuwde invulling van het instituut van 'dorpsoudste'. De Raad is positief over civiele- en bestuursrechtelijke geschillenbeslechting waarin de burger snel en goedkoop een oplossing kan krijgen voor zijn huis-, tuin- en keukengeschillen. Dat werkt tegen onbehagen van de burger die uit kostenafwegingen afziet van een gang naar de rechter.

Datum

26 november 2013

Kenmerk

2013-00007266862

De Raad plaatst wel een paar kanttekeningen bij het wetsvoorstel. Zo vraagt de actieve rol van de rechter om een *andere* rechter. Niet iedereen zal zonder meer de nieuwe rol goed kunnen invullen, er zal in de uitwerking van de plannen training en scholing nodig zijn. En er zal dekking nodig zijn van de bestuurlijk verantwoordelijken voor de actievare rechter. Want het zal wel eens misgaan, er zullen zich incidenten en missers voordoen. Het vergt dan een rechte rug van de eindverantwoordelijken van de rechterlijke instanties, de besturen van de gerechten, om hun medewerkers te beschermen. En het vergt beheersing van politiek verantwoordelijken om niet op ieder incident te reageren.

Weliswaar is de Raad een voorstander van snellere procedures, maar de waarborg van een zorgvuldig proces moet er natuurlijk net zo goed zijn. Anders gezegd: verwacht mag worden dat alleen eenvoudige zaken kunnen worden afgedaan met de nieuwe procedure en dat complexe zaken altijd langer zullen duren.

Een ander punt waar de Raad aandacht voor vraagt is de afhankelijke positie van burgers van de bureaucratie van de rechtspraak, dat er altijd een categorie is die niet geholpen is met digitalisering. In het voorstel wordt uitdrukkelijk de mogelijkheid opengehouden voor burgers om te kiezen: een digitale of een papieren rechtsgang. Digitalisering is niet alleen modernisering van het procesrecht, het is ook een drijver om de uitvoeringskosten te beheersen. Volgens de Raad mag het efficiencydenken niet doorschieten.

Tot slot signaleert de Raad dat ICT niet slechts een uitvoeringskwestie is, maar dat het van veel strategischer belang is dan vaak wordt aangenomen.² De toepassing van ICT is meer dan alleen het gebruik van geavanceerde automatisering. Het betekent veelal ook een ingrijpende wijziging van sturing, organisatiestructuur en van werkprocessen. Met het digitaliseren van het procesrecht wordt de rechtspraak veel afhankelijker van ICT dan we misschien nu vermoeden. En dat is niet goedkoop: de *total cost of ownership* neemt alleen maar toe. Denk maar aan de toenemende

---

² Vergelijk het advies van de Raad van juni 2013, 'Van wie is deze hond? Politieke sturing op dienstverlening en ICT'.

kosten voor ontwikkeling en beheer, maar ook omdat je gewoon voor licenties moet betalen. De Raad agendeert nu alvast het kostenaspect van digitalisering, en daarmee doelt hij niet op een eventuele mislukking van een grootschalig ICT-project.

Datum

26 november 2013

Kenmerk

2013-00007266862

Ten slotte

Wij vinden het in Nederland heel gewoon dat je tegen de staat kunt procederen, dat er gesubsidieerde rechtsbijstand is, en dat het voor iedereen mogelijk is een juridische procedure te starten. Wie een mondiaal perspectief kiest ziet dat dit niet vanzelfsprekend is en dat er maar weinig landen zijn waar het rechterlijk apparaat wordt beoordeeld als toegankelijk, onpartijdig en effectief.³ Wij hebben dus een waardevol bezit dat bescherming verdient en daaraan kan dit wetsontwerp bijdragen.

Met vriendelijke groet,

Prof. drs. Jacques Wallage,
Voorzitter Raad voor het openbaar bestuur

Dr. Kees Breed,
Secretaris Raad voor het openbaar bestuur

³ Vergelijk de Rule of Law Index, www.worldjusticeproject.org.